

Потвърд 14.11.70

Западната врата и част от западната стена на калето

СЕГА ЗА НЕЯ РАЗКАЗВАТ САМО ЛЕГЕНДИТЕ

■ КРАЙ С. КИПИЛОВО — ЗАБРАВЕНА ОТ АРХЕОЛОЗИТЕ
■ ШЕ ДОПУСНЕМ ЛИ ВРЕМЕТО И ИМАНИЯРИТЕ ДА Я РАЗРУШАТ?

Южноточно от с. Кипилово сред вековна гора се издигат стените на Кипиловското кале — една от най-запазените древни крепости по нашите земи. Безполезно е да търсите сведения за нея в географските описания или карти. Тя е забравена от специалистите. Трудно бихте научили нещо за крепостта дори в отстояния само на 20 км град Котел.

Изградена на най-високата част

на планинския рид, Кипиловската крепост остава скрита от погледа, докато човек не стигне до зидовете ѝ — една отломка от далечно минало, надживяла вековете. Капризите на времето и вражеските нападения са се оказали по-слаби от стените. И сега, векове след като обитателите не са вече между живите, тези стени се издигат на 6—8 метра над земята.

Най-запазена е западната част на крепостта. Тук е бил главният вход, широк 6 м, чиято арка е иззидана с два реда червени тухли. В крепостта се е идвало от запад по калдъръмен път, който и сега лесно може да се проследи на 10—15 метра от главния вход.

Западната стена като най-уязвима е направена най-дебела — 3 метра. Тя е изградена от камъци и тухлени пояси от по четири реда тухли, споени с хоросан. На тази стена се е запазил още един вход, използван навярно от стражата, която е охранявала Триъгълната кула.

В южната стена, на 90 см от главния вход, е запазена врата, подобна на западната. Продължили човек на изток, ще достигне Четириъгълната южна кула, след което зидът се прекъсва от нова врата. По всяка вероятност Четириъгълната кула и Източната порта са били функционално свързани с намиращия се извън крепостната стена кладенец (водохранилище). Той представлява издълбана в скалата пресечена пирамида, предназначена да събира дъждовната вода. Останали са непроменени дори стъпалата към водното огледало! Според местните иманяри (единствените добре

запознати с крепостта хора) кладенецът е дълбок 12 метра.

Във вътрешността на крепостта сега се издигат само част от стените на правоъгълна сграда близо до главния вход. Отделните възвишения, които са обрасли с трева и дървета, навярно крият не само основите на други постройки, но и предмети, които биха могли да разкажат много за историята на Кипиловското кале.

Сега за нея разказват само легендите. Според една от тях калето е било римска крепост, която се издигала над Хърсул град. Тя била превзета с хитрост от някакво варварско племе. Варварите събрали много стада кози и прикрепили към роговете им свещи. В тъмна нощ запалили свещите и подкарали козите към крепостта. Римляните помислили, че всяка свещ се носи от неприятелски воин, и пред тази многочислена армия напуснали крепостта, без да приемат боя. Така калето било запазено от разрушения.

Според друга легенда тук е имало българска крепост и Асеновци са идвали по тези места да ловуват. Като потвърждение на тази легенда се сочи и фактът, че когато иманярите изчерпали водата от кладенеца, за да

търсят съкровището на римляните, намерили на дъното една златна монета с образите на Константин и Елена.

Кое в тези легенди е истина и кое е плод на народната фантазия, сега е трудно да се каже. Предварителните проучвания, които направихме по време на първата общостудентска пещерна експедиция, имаха за цел да се съберат само някои основни данни за Кипиловската крепост, с които да заинтересуваме специалистите и обществеността. Загадките ѝ заслужават да бъдат обект на археологическа експедиция. Надяваме се, че съответните институти ще проявят интерес и експедитивност, тъй като Кипиловската крепост би могла да се превърне в един от най-интересните обекти както за вътрешния, така и за международния туризъм.

Нужно е да се избърза с проучванията, докато поклонниците на златния телеп не са успели да разрушат този интересен и все още добре запазен исторически паметник.

Инж. Панайот НЕЙКОВСКИ
Инж. Константин СПАСОВ
Снимки:
П. НЕЙКОВСКИ